

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia 1 kwietnia 2014 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Żwirownie w Starej Olesznej PLH020049**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat, pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenia dla Wspólnoty (art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Żwirownie w Starej Olesznej PLH020049 zatwierdzono decyzją Komisji Europejskiej jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty 12 grudnia 2008 r., którą opublikowano w Dzienniku Urzędowym Komisji Europejskiej 13 lutego 2009 r. (wejście w życie dnia 6 marca 2009 r.), a wyznaczono w celu ochrony przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I i II Dyrektywy siedliskowej, tj.

- 2330 Wydmy śródładowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*),
- 3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea*,
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
- 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*,
- *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe,
- 1831 Elisma wodna *Luronium natans*,
- 1083 Jelonek rogacz *Lucanus cereus*,
- *1084 Pachnica dębowa *Osmoderma eremita (Osmoderma barnabita)*.

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Żwirownie w Starej Olesznej PLH020049 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się w kwietniu 2013 roku w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowywanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V.

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz.U.UE.L92.206.7, Dz.U.UE-sp.15-2-102 z późn. zm.).

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy, wynikające z zapisów ww. *ustawy o ochronie przyrody* i ww. *rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*.

Obszar o powierzchni 41,8 ha zlokalizowany jest w województwie dolnośląskim, w powiecie bolesławieckim, na terenie gminy Bolesławiec. Obejmuje kilka zwirowni i hałd piaskowych na lewym brzegu rzeki Bóbr. Znaczącą powierzchnię ostoi zajmują zbiorniki wodne. Najistotniejszą wartością obszaru jest występowanie gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG - elismy wodnej *Luronium natans*. Stwierdzenie występowania tego wysoce endemicznego gatunku rośliny wodnej, której granicą zasięgu jest południowo-zachodnia część Polski, było przyczynkiem do powołania przedmiotowego obszaru. Ostatnie dane na temat występowania tego gatunku pochodzą z niepublikowanego raportu o stanie jego reintrodukcji z roku 2011. Według tych informacji gatunek został wsiedlony na południowym brzegu, w jednym z czterech stawów usytuowanym w części południowo - wschodniej obszaru. Badania terenowe prowadzone na potrzeby sporządzania planu zadań ochronnych dla Obszaru w 2013 roku nie pozwoliły potwierdzić jego występowania, jednakże z uwagi na biologię gatunku oraz fakt, iż jest on trudny do zaobserwowania, zasadnym jest, aby w celu uzupełnienia stanu wiedzy na jego temat powtórzyć poszukiwania w kolejnych latach obowiązywania PZO.

Jednym z cenniejszych siedlisk występujących w obszarze jest siedlisko 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*. Niewielki płat siedliska znajduje się tuż przy stawie położonym w części południowo - wschodniej obszaru. Badany płat o powierzchni 0,24 ha charakteryzuje się masowym występowaniem rosiczki okrągłolistnej *Drosera rotundifolia*, a gatunkiem towarzyszącym jest widłaczek torfowy *Lycopodium inundatum*, ponadto występuje miejscowo wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris* i borówka czarna *Vaccinium myrtillus*. Wśród przedmiotów ochrony obszaru znajduje się również siedlisko 3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea*, zajmujące największą powierzchnię w obszarze. Jest to wybitnie pionierska roślinność rozwijająca się w wodach i na obrzeżach skąpo - i średnio - żyznych jezior oraz na brzegach i dnach stawów rybnych. Warunkiem jej rozwoju jest okresowe osuszanie i zalewanie podłoża, którym jest najczęściej piasek. Z uwagi na wysoki stan wody w zbiornikach w 2013 roku nie było możliwe zweryfikowanie informacji na temat siedliska w obszarze i wiedzę o nim należy uzupełnić w kolejnych latach obowiązywania planu zadań ochronnych.

W trakcie prac terenowych zweryfikowano listę przedmiotów ochrony w obszarze i zaproponowano wykreślenie z niej siedlisk: 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*), 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherionelatioris*), *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe, oraz 2 gatunki chrząszczy: 1083 Jelonek rogacz *Lucanus cereus* i *1084 pachnica dębowa *Osmoderma eremita*. Siedlisko 2330 pierwotnie zostało źle zaklasyfikowane jako siedlisko przyrodnicze. Jest to siedlisko muraw szczotlichowych, które powstało na stanowisku po depozycji odpadów

z działalności zwirowni. Ma ono wybitnie antropogeniczną genezę i nie należy traktować go jako siedliska przyrodniczego, pomimo iż obserwuje się tu gatunki charakterystyczne dla zbiorowiska 2330.

Odnośnie siedlisk 6510 oraz *91E0 istotnym jest fakt, że nie występują one w granicach Obszaru. Jest bardzo prawdopodobne, że obszar na etapie jego tworzenia miał mieć szersze granice niż obecnie. Oba siedliska znajdują się w sąsiedztwie obszaru. Ich obecny stan zachowania nie jest zadowalający, zatem nie istnieją przesłanki ku temu, aby poszerzać granice obszaru.

Gatunek chrząszcza – jelonka rogacza nie został stwierdzony w trakcie badań terenowych. W granicach Obszaru brak odpowiedniego siedliska dla tego gatunku. Teren poeksploatacyjny po zwirowni pokryty jest przez cztery większe akwenty, otoczone kilkunastoletnim młodnikiem, głównie brzożowo-osikowym. Stwierdzono zupełny brak starych martwych dębów i pniaków po nich. Jelonek rogacz charakteryzuje się dosyć dużą zdolnością lotu – jest w stanie pokonać kilka kilometrów. Dlatego prawdopodobnie w trakcie powoływania tego obszaru Natura 2000 w 2008 roku znaleziono przypadkowo zalatujące osobniki i ta informacja bezkrytycznie została uwzględniona w Standardowym Formularzu Danych. W Obszarze wykazano tylko jedno stanowisko pachnicy dębowej - pomnik przyrody, dąb szypułkowy „Lach”, na którym zaobserwowano dwa żywe osobniki - samiec i samica oraz jeden martwy samiec. Zebrane dane w zestawieniu z informacjami o możliwościach dyspersyjnych pachnicy oraz obserwacją siedliska wskazują, że w przypadku tego gatunków mamy na badanym obszarze do czynienia z pojedynczą lokalną (izolowaną w granicach badanego obszaru) populacją. W związku z brakiem odpowiednich do zasiedlenia drzew, perspektywy na utrzymanie się tego gatunku w tym obszarze są znikome. Proponuje się wykreślenie tego gatunku z listy przedmiotów ochrony i nadanie kategorii D – populacja nieistotna.

W związku z powyższym zostanie przygotowany i wysłany do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska odpowiedni wniosek o zmianę Standardowego Formularza Danych. Zmiany te będą jednak wymagały akceptacji Komisji Europejskiej.

Podczas prac nad projektem przeanalizowano przebieg granicy Obszaru. W związku z faktem, iż należy uzupełnić wiedzę na temat występowania dwóch z trzech przedmiotów ochrony występujących w obszarze, na tym etapie prac nie zaproponowano konieczności jej weryfikacji ani korekty.

Cały obszar Natura 2000 Żwirownie w Starej Olesznej położony jest na gruntach stanowiących własność prywatną.

Głównymi zagrożeniami występującymi w obszarze jest bardzo silna presja turystyczna i rekreacyjna. Zbiorniki wodne chętnie wykorzystywane są przez turystów jako kąpielisko. Stanowią również atrakcyjne miejsce dla wędkarzy. Intensywne użytkowanie rekreacyjne obszaru powoduje zanieczyszczenie terenu śmieciami typowymi dla wypoczywających i biwakujących turystów. Obecnie w obszarze nie ma zlokalizowanego pola kempingowego, aczkolwiek istnieje całkiem wysokie prawdopodobieństwo, że w obszarze zostanie stworzona infrastruktura nastawiona na turystów (pole kempingowe). Może to doprowadzić do zmiany stosunków wodnych i spowodować osuszenie siedliska 7150.

Działania ochronne zaplanowano dla siedliska 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*. Mają na celu odsłonięcie siedliska mocno zarośniętego przez drzewa - głównie

osnę pospolitą, brzozę brodawkową, olszę czarną oraz wierzbę uszatą i poprawę jego stanu. W pierwszym etapie należy częściowo odsłonić torfowisko w celu oceny, czy nie spowoduje to jego nadmiernego osuszenia. W razie pozytywnych wyników należy siedlisko odsłonić całkowicie. Zasadnym byłoby także ogrodzenie płatu siedliska w celu minimalizacji negatywnego wpływu wynikającego z silnej antropopresji.

W odniesieniu do siedliska 3130 i gatunku 1831 konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy. Siedlisko 3130 jest zależne od czasowego osuszania jego brzegów lub całości stawu. Z uwagi na fakt, iż rok 2013 był stosunkowo wilgotnym rokiem przez cały okres obserwacji (czerwiec-sierpień) nie obserwowano procesu osuszania. Jeśli tendencja będzie się utrzymywać w kolejnych latach, diaspory roślin charakterystycznych dla siedliska nie będą mogły wykiełkować i wydać nasion. Dla stwierdzenia, czy siedlisko występuje w obszarze konieczne jest przeprowadzenie obserwacji i uzupełnienie wiedzy. W związku z tym na tym etapie prac nie zidentyfikowano dla niego zagrożeń, i nie wskazano żadnych działań z zakresu ochrony czynnej. Badania terenowe prowadzone na potrzeby sporządzania planu zadań ochronnych dla Obszaru w 2013 roku nie pozwoliły potwierdzić również występowania elismy wodnej 1831 - z uwagi na biologię gatunku oraz fakt, iż jest on trudny do zaobserwowania, zasadnym jest powtórzyć poszukiwania w kolejnych latach obowiązywania PZO.

Zaplanowany monitoring dotyczy kontroli stanu zachowania siedliska 7150 oraz, po uprzednim uzupełnieniu stanu wiedzy, monitoring siedliska 3130, gatunku 1831 elismy wodnej oraz jej siedliska. Monitoring winien być wykonywany według parametrów opracowanych w ramach PMS, w terminach określonych w zarządzeniu.

Plan zadań ochronnych nie zawiera wskazań do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Bolesławiec, pomimo iż ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Trzebień Mały wskazują, iż działka 7/5 zlokalizowana pomiędzy zbiornikami wodnymi a zajmująca całą powierzchnię lądową obszaru oznaczona jest symbolem Us – Tereny sportu, usług i rekreacji. W trakcie realizacji inwestycji należy brać pod uwagę jej wpływ na przedmioty ochrony obszaru. Realizacja działań będzie uzależniona od przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (co najmniej screening); ewentualna realizacja winna uwzględniać wymogi ochrony gatunku 1831 oraz w jak najmniejszym stopniu ingerować w siedliska przyrodnicze.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

Pierwsze spotkanie informacyjne, na którym przedstawiono założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, listę obszarów, dla których sporządzane będą plany zadań ochronnych oraz zasady współpracy odbyło się 4 marca 2010 r. Na

spotkanie zaproszone zostały właściwe samorządy gminne, na terenie których znajdują się obszary Natura 2000, dla których będą opracowywane plany zadań ochronnych.

W Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim (wydanie dolnośląskie) w dniu 30 kwietnia 2011 r. ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zamiarze przystąpienia do opracowania projektów planów zadań ochronnych dla 35 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla przedmiotowego Obszaru. Obwieszczenie zostało również przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy w Bolesławcu.

Następnie w dniu 29 listopada 2012 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 listopada 2012 r. informujące o przystąpieniu przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla 5 obszarów Natura 2000, w tym dla obszaru Żwirownie w Starej Olesznej PLH020049. Obwieszczenie zostało również przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy w Bolesławcu oraz Starostwa Powiatowego w Bolesławcu.

W procesie prac nad planem zadań ochronnych dla Obszaru zorganizowano dwa spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, w których uczestniczyli przedstawiciele gminy oraz właściciele terenu, na którym obszar jest zlokalizowany. Głównym celem spotkań było zgromadzenie wszelkich dostępnych informacji dotyczących obszaru, przedmiotów ochrony i zagrożeń w obszarze oraz wypracowanie wspólnej wizji jego ochrony. Ponadto podczas spotkań omówiono zasady pracy nad projektem planu zadań ochronnych, przedstawiono obecny stan wiedzy o Obszarze i jego przedmiotach ochrony. Omawiano także kwestie korekty granic Obszaru, SDF-u i zapisy dokumentów planistycznych. Uzgodniono także cele ochrony, ustalono działania ochronne oraz określono zasady monitoringu realizacji działań ochronnych i stanu przedmiotów ochrony.

Obwieszczeniem z dnia 12 lutego 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwością składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) i w związku z art. 28 ust.4 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniach 18 lutego - 11 marca 2014 r., a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (dodatku dolnośląskim Gazety Wyborczej) w dniu 18 lutego 2014 r. Projekt zarządzenia udostępniono na Platformie Informacyjno – Komunikacyjnej (pzo.gdos.gov.pl) w dniach 18 lutego – 11 marca 2014 r. Obwieszczenie zostało również

przekazane w celu jego upublicznienia do Urzędu Gminy w Bolesławcu, gdzie zostało wywieszane na tablicy ogłoszeń w dniach: od 18 lutego do 11 marca 2014 r. włącznie.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Projekt zarządzenia został przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ). Uwaga przekazana przez GDOŚ dotyczyła wskazania jako podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań z zakresu ochrony czynnej dla siedliska 7150 właściciela gruntu. Uwaga została uwzględniona - na pierwszym miejscu wskazano organ sprawujący nadzór nad obszarem w porozumieniu z właścicielem terenu.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.)*, uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 20 marca 2014 r.